

Висновки:

1. Рухова активність студентів на початку експерименту відповідає середньому обсягу, а рівень фізичної підготовленості є нижчим за середній.

2. Заняття туризмом істотно підвищують обсяг рухової активності студентом і, як наслідок, рівень їх фізичної підготовленості зріс до вищих показників.

Література:

1. Бородин Ю.А. Двигательная активность в системе жизнедеятельности современного человека. / Ю.А.Бородин, Г.Н.Арзютов // Физическое воспитание студентов. – Харьков: ХГАДИ, 2010. – С. 9 – 13.
2. Закон України «Про туризм». – №31 від 1995р. – Київ, 1995. – 21с.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.06р №1594 «Про затвердження Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки. – К, 2006
4. Вяткин Л.А. Туризм и спортивное ориентирование : учебное пособие / Л.А.Вяткин, Е.В.Сидорчук, Д.Н.Немытов – М. :Академия, 2004. – 208с.

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Сергій Фішев

Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», м. Харків

Постановка проблеми. Проблема розвитку туристичної діяльності у вищих навчальних закладах актуальна завдяки тому, що посідає у собі спорт, оздоровлення і вид діяльності, спрямований на формування здорового способу життя людини і суспільства в цілому. Саме це має важливе державне значення у вихованні молоді, яка є майбутнім кожної країни.

За часи СРСР у вищих навчальних закладах України працювали студентські секції зі спортивного туризму, здійснювались екскурсії, прогулянки, походи, багатоденні подорожі та експедиції, змагання і використанням краєзнавчих матеріалів на заняттях з фізичного виховання. Проте зараз значною мірою туризм в вищих навчальних закладах втратив свої позиції. Цьому у тій чи іншій мірі сприяли події останніх років «перебудови» та перших років незалежності.

Ще за часів СРСР (у грудні 1988р.) було ліквідовано Головінтурист України. Протягом 1989-1993 років державного органу управління галузю взагалі не було, бо Асоціація з іноземного туризму (1989-1991) та акціонерна компанія «Укрінтур» (1991-1993), що діяли в цей період, були суто комерційними структурами і не мали важелів державного регулювання [5].

Тільки у 1993 році почав повноцінно працювати орган центральної виконавчої влади в галузі туризму – вищий інституційний орган системи управління вітчизняною туристською сферою, безпосередньо підпорядкований Кабінету Міністрів України. Завдяки його роботі відбулися певні зрушення щодо упорядкування діяльності в сфері організації туризму.

Мета дослідження – вивчення сучасного стану розвитку туристичної діяльності у вищих навчальних закладах на прикладі Харківського регіону.

Зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Дослідження проводилось згідно планів науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

Результат дослідження. Харківський регіон є одним з передових в Україні у розвитку фізичної культури і спорту, і зокрема серед студентської молоді. Про це свідчать результати виступів збірних команд області на студентських Універсіадах різного рівня в останні роки.

Серед видів спорту, які культивуються в області є спортивний туризм. Однак в останній час він перебуває у стані певної кризи. Як свідчить аналіз результатів проведеного дослідження, у 2010-2011 навчальному році з 24 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації лише 7 прийняли участь у змаганнях зі спортивного туризму, які входять до заліку XIV Спартакіади (ВНЗ м. Харкова) серед студентів. І цей показник за останні роки практично не змінюється, що свідчить про певну тенденцію.

Слід зазначити, що для того, щоб визначити чи потрібен у ВНЗ туризм, треба йти від молоді, від їхніх інтересів, захоплень, ескільностей. А вони у сучасних студентів дуже різні і мобільні: у одних – волейбол, у інших – захоплення комп'ютером, у когось – футбол. Треба розібратися, яке відношення реальних студентів до туризму, чи усім він подобається і якою мірою.

Як свідчать опитування студентів, проведене у 2010 році на базі кафедри фізичного виховання №1 Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», туризм, і як вид спорту, і як вид активного відпочинку, не є популярним серед студентів. Йому віддають перевагу, серед інших видів спорту, лише 0,5%.

Бесіда з цими студентами показала, що вони не бачать ніяких перспектив, із року в рік ходять тільки в невеликі походи, їхня спортивна майстерність, туристичний досвід не зростає, туристичні інтереси урізані. Хоча слід звернути увагу на те, що у 70-80-ті роки в Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» успішно працював туристичний клуб з спортивного туризму і орієнтування.

Проте, як свідчать дослідження сучасних вчених, туризм повинен бути потрібним кожній молодій людині, але в різному ступені, в різних нормах. На їхню думку, зміст студентського туризму повинен розподілятися на дві частини, що однаково потрібні у вищому навчальному закладі: «малий, масовий туризм» – для великої кількості молоді, «великий, гуртовий туризм» – для малого числа студентів. Ці частини взаємозалежні, доповнюють одна одну, тобто ВНЗу потрібен баланс масового і гуртового туризму [4].

Вивчивши досвід розвитку туризму у студентському середовищі Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», починаючи з 2001 року, слід зазначити, що студенти в останні роки віддавали перевагу «великому, гуртовому туризму» для малого числа студентів. Подорожували студенти самостійно до різних куточків України: Кам'яне місто Бакла, гора Ангар – Бурун у місті Чатирдах, робили сходження на гору Північний Демерджи, де натрапили на печеру Ман, відкриту мандрівниками у 1960 році, м. Керч, Фортеця Єні-Капе (XVII-XVIII ст.) і тощо. Деякі відвідали Єгипет, курорт Шарм-ель-Шейх, тобто віддавали перевагу пасивному туризму.

У 2005 році в академії вперше було створено загальноакадемічну організацію студентського самоврядування, яка і почала розвивати «малий, масовий туризм» – для великої кількості молоді, за сприяння Всеукраїнської молодіжної організації «Моя компанія». Для студентів почали організовуватися групові поїздки до м.Львів, м.Київ, до

гірськолижні курорти Карпат, у Святогорський монастир, на Закарпаття, у Польщу, у Чехію.

Інтереси студентів не стоять на місці, вони бурхливо розвиваються: комусь усе ще мало, а комусь вже досить. Межу насичення потреб у туризмі треба уміти визначати вчасно і планувати роботу адекватно рівню сьогоднішніх інтересів студентів, ледве перевершуючи його. Необхідно чітко розмежувати рубежі загальні для усіх (масовий туризм і туризм аматорський секційний). Це бажаність походів і екскурсій у кожній групі й обов'язковість хоча б двох спортивних гуртків у ВНЗ для студентів. Необхідно постійно проводити аналіз фізкультурно-спортивних інтересів студентів і стимулювати розвиток масового активного туризму. Якщо це не врахувати, незабаром у ВНЗ може з'явитися неконтрольований самовільний туризм студентів, який може бути дуже небезпечним для їх здоров'я [2].

Але система туристичної роботи не буде успішно розвиватися без міцного активу студентів-туристів. Актив (секційна частина туристської діяльності) повинен якісно рости з випередженням розвитку масового туризму. Ці частини тісно взаємозв'язані і масові одноденні походи, прогулянки та екскурсії стимулюють гурткову роботу, а вихованці секцій – кваліфікований актив мандрівників, які дуже потрібні для розвитку і зміцненню масової туристської роботи.

Помилкою буде, якщо обмежитися тільки розвитком мережі секцій для любителів туризму і не займатися туризмом у групах [2].

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що:

1. В останні роки розвиток студентського туризму перебуває у стані певної кризи: іде спад у розвитку організованого спортивного туризму; стихійно розвивається малий масовий туризм, перш за все, за рахунок пасивного туризму.

2. Резервом покращення роботи з розвитку туризму у вищих навчальних закладах можуть стати узгоджена сумісна робота кафедри фізичного виховання, спортивного клубу і органів студентського самоврядування.

Література:

1. Vivat Lex – 18 січня 2002р. – №1(47).
2. Конох А.П. Про деякі проблеми розвитку туристсько-краснознавчої діяльності у вищих навчальних закладах / А.П. Конох // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2003. – №12. – С.7–13.

3. Матеріали розширеного засідання колегії Держкомтуризму з питання «Про стан та перспективу кадрового забезпечення туристичної галузі». – 27 жовтня 1998р.
4. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму навч. посібник/ О.М. Жданова, А.М. Тучак, В.І. Поляковський, І.В. Котова. Луцьк: Вежа, 2000. – 236с.
5. Федорченко В.О. Україна і світ туризму / В.О. Федорченко // Урядовий кур'єр. 2005. – №136. – С. 9.

TURYSTYKA MEDYCZNA SZANSA CZY ZAGROŻENIE?

Monika Błaszczyszyn

Politechnika Opolska, Polska

Wstęp. Obok turystyki uzdrowiskowej w literaturze coraz częściej spotyka się określenie „turystyka medyczna”. Wielu autorów sugeruje potrzebę usystematyzowania pojęć panujących w turystyce, z drugiej strony zwracają oni uwagę na względy etyczne, które dotyczą każdej dziedziny nauki.

Turystyka medyczna określana jest, jako „zorganizowana podróż poza granice kraju w celu poprawy lub przywrócenia zdrowia jednostek poprzez interwencję medyczną”, stanowi ona jeden z nurtów turystyki zdrowotnej (Turner 2011). O rodzaju form turystyki często decyduje kryterium związane z motywami wyjazdów turystycznych, wśród których najczęściej wymienianymi są: biologiczne, zdrowotne, wypoczynkowe, rozrywkowe, kulturowe, towarzyskie, religijne. Rozwój turystyki a tym samym rozwój obsługi ruchu turystycznego, na który składa się coraz łatwiejszy dostęp do wyjazdów zagranicznych, przyczynia się do powstawania nowych motywów wyjazdów turystycznych, związanych z dostępem do produktów, ofert i usług, które w kraju rodzimym są niedostępne, ograniczone, droższe bądź o znacznie gorszej jakości. Poważnym światowym trendem tego typu staje się turystyka medyczna. Wyjazdy turystów w celach nie tylko leczniczych związanych z lecznictwem uzdrowiskowym, sanatoryjnym a więc związane z regeneracją, poprawą kondycji, wspomaganie właściwego leczenia medycznego, ale w celach odbycia konkretnego zabiegu medycznego stają się coraz bardziej popularne. Miejscem bytowania turysty nie jest w tym przypadku sanatorium, uzdrowisko, ale klinika specjalistyczna położona często w miejscu atrakcyjnym pod względem przyrodniczym, wypoczynkowym oferująca całą gamę zabiegów z zakresu chirurgii